

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYVÁRMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA

Az »Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egylet« hivatalos közlönye.
Előfizetési ára: Évesre 15 K. Negyedévre 3-80 K. Tanítónak, Jezsútnak 12 K.
Egy szám ára 30 fillér.

Az »Udvarhelyvármegyei Jegyzői Egylet« hivatalos közlönye.
Szerkesztőség és kiadóhivatal Kossuth-utca 14 sz. - Megjelenik minden vasárnap
Nyitóliter soronként 30 fillér.

A városi vízvezeték.

Vannak bizonyos kérdések, melyeket a közvélemény szárnyára kap és viszi, röpti, de legalább is napirenden tartja. Ez idő alatt mindenki arról beszél, közgyűléseken tárgyzorozatra van kitűzve, s ha nincsen kitűzve, akkor azért interpellálnak, afelől intéznek napirendelőtti kérdéseket az elnökhöz, szóval az a bizonyos kérdés a vesszőparipa, melyen lovagolnak, az a sip, melyet szakadatlan fujnak.

Ilyen téma volt Székelyudvarhelyen a vízvezeték és csatornázás megépítése. Míg a kérdést napirenden tartottuk egyébről sem esett szó, mint a vízvezeték kutjairól, a próbafurásokról; a közgyűlésekben, társaságokban egyébről nem hallottál, mint a vízvezeték praktikus megoldásáról; az utcán netán egy követ eldobtál volna, az bizonyos, hogy olyan embert talál, ki a fejét a vízvezeték praktikus megoldásán töri. Szóval olyan sürgésforgás támadt végig az egész vonalon, hogy a csendes szemlélő joggal hihette, hogy topp! — meg van a vízvezeték kérdése oldva. Ebbe a gondolatba aztán mindenki megnyugodott, a kérdés lekertült napirendről s már-már úgy feledésbe is ment, hogy a nyájas olvasó bizonyára riadva kapja fel fejét: ugyan, még nincsen a városnak vízvezetéke?

Kétségtelen, Székelyudvarhelynek jó levegője és elég szép fekvése van, azóban nincsen esztendő, hogy valamely járványos betegség ne pusztítana gyermekek vagy felnőttek közt. Alig van esztendő, hogy valamelyik intézet növendékeit az általános betegeskedés miatt egészben vagy részben szét ne kellene bocsátani. Nem mondjuk, hogy a sok betegségnek egyedül a jó ivóvíz hiánya az oka; de azt igenis, hogy az elég régen megejtett vizsgálat szerint, kutvizeink általános, tisztátalanságuknál fogva, egészségtelenek. Orvosaink kénytelenek betegeiknek első tanácsul adni, hogy kutvizet ne igyanak, amelyet már amúgy is csak a szegény osztály használ, általánossá lévén a kórházi vezeték és szejkei borvizet használata; s éppen ezért a járványos betegségek rendszerint a szegény néposztályból kerülnek ki. Népes és virágzó intézeteink vagy gyarlón, vagy sehogyan sincsenek ivóvízzel ellátva, arra pedig gondolni sem lehet, hogy az intézetek udvarán vagy közelében levő vizet ivásra használhassák. Vannak utcáink, amelyekben egyáltalán nincsen kut s lakosaik messziről kénytelenek nélkülözhetetlen házi szükségletükről gondoskodni. Még főzésre és mosásra is rosszak azon kutak vizei, amelyek a fútczákon vannak; azonban városunk szinte minden kutja

hasonlóan resz.

Székelyudvarhely város közönsége mindezekre való tekintettel még 1908-ban az Országos vízépítési igazgatóságot megkereste a vízvezeték előmunkálatainak eszközzése végett. A vízépítési igazgatóság a próbafurásokhoz 1909-ben tényleg hozzá is kezdett, s másfél éven át inkább hosszabb, mint rövidebb időn át tartó szünetelésekkel, 1911-ben be is fejezte a munkálatokat. A próbakutból vett vizet kielégítőnek találta, s hogy az ügy még most is ott van, ahol ezelőtt közel tíz esztendővel, az valóban elszomorító. Ugyanis egyszer az az aggodalom merült fel, hogy a víz még sem lesz minőségileg megfelelő: s ezt újabb levelezés követte; azután a mennyiség iránt támadt aggodalom: ezt meg próbaszivattyuzás követte, — szóval minden megtörtént, ami az ügyet késleltethette, s amin igen sok jóakaratu készség megfeneklett.

Ugy véljük, hogy ezek után a dolog kellelőleg megérett arra, hogy a vízvezeték és csatornázás kérdése újabb napirendre kerüljön és úgy kerüljön oda, hogy végleges elintézéséig le se is kerüljön. A béke szele fujdogál, s így legfőbb ideje, hogy a város életében korszakot alkotó ezen kérdés a békekötés napjára most idejében akként előkészíttessék, hogy annak kivitele biztosítva legyen.

Az új párt.

Az újév nálunk új pártalakulással indult meg. Ha programja talán nem is válik közszé egy napon belül: de megvan, a miniszterelnök már jelentést tett róla a királynak, nem hisszük, hogy nehézségek volnának körül a vonszó erejét hallatnia kell, mire, néhány hét múlva, a parlamenti élet újra megindul nálunk. Hiszen az új alakulás éppen erre való, hogy gépies eszerszámából megint eleven eszközzé tegye a politikai életnek a parlamentet.

Ebben már előre benne foglaltatik, hogy az új párt nem egy párt kíván lenni a többi mellett, hanem a párt, mely egy minden részletében átgondolt haladási politikát kíván az országban megvalósítani, s ennek irányában való kormányzásra kívánja igazítani a kormányt. Nem ha, mint még most egyelőre nálunk, többségi kormányról van szó, de nagy többségre támaszkodó kormány sem állhat meg a mai óriási feladatokkal szemben, ha nem az e feladatokkal kell birkóznia, hanem a mögötte álló pártokkal is. Egy akol, egy pártot bizonyára nem lehetünk s ilyenbe nem szerzhet bennünket a legszentebb isten békéje sem. De hogy akik egyet éreznek és egytértenek, azok összeálljanak s hogy abban, amit akarjanak és valjanak, ne gátolják őket úra pártokotek vagy tárgyalásná vált tételek: azt megtehetjük és elérhetjük. Kivált ha kötelességünk megtenni.

Már pedig kötelességünk, s éppen abban a háború és béke meggyében feszülő külpolitikai helyzetben, amelyhez képest azt mondják néhol, hogy mit vesztegetjük az időt ilyenkor belpoliti-

kai cakkjátékokkal? Nem játékról van szó, hanem végtelenül komoly dologról. Az ország belső szervezéséről van szó, hogy megtudjon állni külpolitikai helyzetében. Minden erejének legteljesebb összeadásáról, leggazdaságosabb elosztásáról, legcélrányosabb elhelyezéséről. Erre való az az alakulat, mely magában keresztülviszi s magával szemben kikényszeríti, hogy olyanok legyenek együtt, akik összetartoznak, azt mondják, amit hisznek s arról beszélnek, amiről szó van.

—rh.—

Ipartelepek Udvarhelyvármegyében.

— Levél a szerkesztőhöz. —

Udvarhelyvármegye nagyipari jövőjének megalapozására vonatkozóan ezidőig közreadattak folytatása gyanúval czél szerűnek vélek néhány sorból álló közlést a tervbevéve levő gyümölcskonzervgyárra vonatkozóan is.

Gyümölcskonzervgyárnak Székelyudvarhelyen létesítése valóban időszerű. Időszerű nem csupán oly czélból, hogy vármegyénk területén is megjelenjen a gyümölcsfeldolgozásának szakcszerű módszere és forgalombahozásának a modern kereskedelmbe beilleszthető volta, hanem ezek mellett oly czélból is, hogy a gyümölcs ily módon értékesíthető voltának tudata buzdításul szolgáljon vármegyének lakosainak a gyümölcstermelés fokozására és az értékesebb gyümölcsfajok meghonosítására irányuló törekvéseire.

Tény gyanúval el kell ismernünk, hogy vármegyénk területén a gyümölcstermelés fokozásában és értékes gyümölcsfajok meghonosításában a közelmult években jelentékenynek nevezhető haladást értünk el. De mert ez a haladás messze mögötte marad a lehetőségek határán és mert vármegyénk fejlődését és lakosainak keresetforrását a gyümölcstermelésnek a lehetőség határáig fejlesztése lényegesen előmozdítaná, s végül mert vármegyénk talaj és éghajlatviszonyai a gyümölcstermelésre eléggé kedvezőnek mondhatók: kívánatos lenne a gyümölcstermelés fokozására valamely czéludatos és vármegyénk valamennyi községére kiterjedő és kötelező módszert bevezetni. Ily módszer vonná maga után a gyümölcskonzervgyár üzemi képességét, idővel vármegyénk területén több ily gyár keletkezését és végeredményben, a gyümölcstermelők jövedelmének fokozásán kívül, biztosítaná a gyümölcskonzervgyárak nagyiparvállalattá fejlődését.

Ismerve földmivelő kibirtokos osztályunk nagyrészenek a czél szerű újításokhoz szükséges ismeretekben és eszközökben való szűkölködését, és a megszokott módszerekhez alkalmazkodásban való szilárd kitartását — nem képelem el a gyümölcstermelésben vármegyénk területén elérhető legszélesebb határhoz jutását könnyűszerrel és rövid időn belül bekövetkeztetőnek. Azt azonban elképelem, hogy egyesített akaratú, esz szerűen megválasztott és alkalmazott módszerrel már mi is megvethetjük az alapját az említett irányú fejlődésnek és elérhetjük a fejlődés oly fokát, hogy még mi is élvezhetni fogjuk ennek előnyeit.

A miudenekelőtt alkalmazandó módszerek egyike volna a gyümölcstermelés hasznos voltáról

és fejlesztésének a jövő nemzedékre is kiható előnyeiről a vármegye összes földművelőinek alapos fölvilágosítása. Ez jelenleg valóban nem nehéz feladat, amikor a gyümölcs ára nem képzelt magas fokra van fölemelkedve.

A gyümölcsstermelés előnyeiről való fölvilágosítást nyomon kellene követnie a termelés gyakorlati oktatásának. Ezt a feladatot leginkább célhozvezetően a nép lelki és szellemi oktatól, egymásnak kölcsönös támogatásával adhatnák meg, még pedig az e téren tanulni óhajtó felnőttek és a még tanköteles gyügyermekek valamennyijének a tankötelesség utolsó két évében való, gyakorlati módszerrel oktatásával.

Az oktatókat mindenesetre jutalmazni kell, még pedig a realis eredmény arányában.

A gyümölcsstermelést fokozatosan kiterjeszteni vélem a községek belterületén kívül levő oly helyekre, ahol alig terem számottevő értékes növény, de ahol a gyümölcs igen jól megteremne és egyúttal megakadályozná a kőzetekből keletkező földrétegek vándorutrá kelését is.

A felsoroltakban ismertetett eszme megfontolásra és gyakorlati alkalmazásának megvalósítására irányuló törekvésekre kérem föl az eziránt érdeklődő urakat.

Sz.

A „Vas-Székely“ a lelkekben

Pál István plebános az ó-év estéjén a plebánia templomban tartott beszédében az imént felállított és folytatólagosan most is a hadieseményekkel bizonyított annak a tételnek fejtegetése után, hogy a bűn büntetés nélkül nem marad a következőképpen szólott:

— Záradékol az esztendő emlékezetes eseményei közül egy olyant említek föl, ami közelebről itt nálunk folyt le, ami a többi mellett a legközelebről érdekel bennünket és annak nagy kihatása kell, hogy legyen a jövőre is, és ez a következő.

Itt előttünk a főtéren egy szobor áll, a kézi ügyességnek a remeke, ahogy alkotója kifaragta azt az alakot, amelynek eszméjét lelkébe felvette. Ez egy 82-es katona.

És ez a 82-es katona! az az, amelyről való szó a mi szívünkbe mélyen benyilalik, a melynek gondolata lelkünk mélyéig hat, mert ez a mi gyermekünk, a mi fiunk úgy, ahogy ebben a háboruban világhírűvé tette magát és magával a székelynevet is. Ugy küzdött ebben a háboruban ott, ahová állították, ahogy senki más. *Hősök hőse*, amint róla az erdélyi hadak vezére itt nyilatko, a piacon mondá lelkes elragadtatással mindenkinek hallatára. Egy valóságos élő fogalom lett a 82-es baka, ideája a katonáknak. És ez a mi fiunk. Ennek a 82-es katonának itt nálunk a székely anyaváros főterén szobrot állítottak, a melynek felavatása a király képviselőjének jelenlétében és örökre emlékezetben maradó szózata mellett történt meg.

Még most is itt rezeg az ünnepély visszhangja a lelkemben. Mekkora tanítás ez itt nyilvánosan az egész közönségnek, amelyet a multra folytonosan emlékeztetve hálára jut a hősök iránt! Mekkora pedagógia ez a szülőkre és tanítókra, hogy hogyan kell nevelni gyermekeiket, a székely ifjúságot! Mekkora pedagógia ez a körülötte járkáló-játszázó ifjúságra, gyermekeseregre, hogy minő szellemben és hogyan kell növekednie, hogy mások elismerését kiérdemlje, de még az elismerés várása nélkül is, amire bizonyára nem számítottak azok, akik szobrot érdemeltek! Ezek a *Vas-székelyek*, amilyenekre itt az ország ezen határszélein mindenkor szükség lesz, bármint békés állapotok következzenek is be.

Te anya, aki fiadat, te gyermek, aki atyádat, te özvegy, a ki férjedet, te menyaszonny, aki vőlegényedet siratod, gondoldj arra, hogy az a katona ott a tiednek a képe. De te is, aki a harcok teréről épen vagy bánán kerülsz haza, te is ismerjél abban magadra a teljék meg a kebled önérzettel és büszkeséggel, hogy az te vagy, hogy a tiéd, hogy te érdemelted meg, hogy az a szobor oda állítottassék és időtlen időnkig ott álljon. Ha ezt a tudatot, ha ezt az érzést kebledbe folvezed és gyermekeidnek is átadod és ők ennek a megértésében neveled, ebből akkora erkölcsi tőke keletkezik, fajunkra, népünkre olyan nagy idők következnek, amiknek nagyságát elgondolni is alig lehet. Gondoldj arra, hogy az az erkölcsi tőke, hogy ez a nagy jövő a te fájdalomadnak a dija, a

kamatja, a ebben az önérzetes, büszke tudatban enyhüljön, muljék szived fájdalma, gyógyuljon sebed, vigasztalódjál és emelkedjél!

Ne mondja senki, hogy az csak minket érdekel, hogy ez a mai világeseményekben elenyésző kicsiség, észre sem vehető apróság. Lehet. De nekünk mégis nagy, reánk nézve jelentős és bármennyire is kívánunk önzetlenek lenni, de mégis magunkoz önmagunk vagyunk a legközelebb és mi ezt magunkra nézve joggal tartjuk a világháború nagy eredményének; és én az esztendőről való beszámolóban méltán említem föl az én jó hivoim, szeretett székely testvéreim előtt.

Rohr vezérezredes köszönete.

Székelyudvarhely város képviselőtestülete, miut jelentettük, imént tartott közgyűlésében Rohr Ferencz báró vezérezredes, hadseregpáncsokot, díszpolgárának választotta. A képviselőtestület ezen egyhangú lelkesedéssel hozott határozatát, addig is, a míg az erről szóló díszpolgári oklevél elkészül a azt egy deputáció a kiváló hadvezérnek átnyújthatja, a polgármester táviratilag közölte a város új díszpolgárával, melyre most a következő távirati válasz érkezett:

Majthényi Miklós dr. polgármester urnak.

Örömmel és meglepéssel fogadom Székelyudvarhely polgársága részéről a nagy kitüntetését és mindenkor büszke leszek arra, hogy a vitéz székely város ezen nagy megtiszteltetésre méltónak talált. Igérem, hogy mindenkor hű polgára leszek a városnak és a midőn arra kérem, hogy ezeket a város közönségével közölni méltóztassék, maradok hű polgártársuk

Báró Rohr, vezérezredes.

A rokkantak segélyezése.

Szurmay Sándor m. kir. honvédelmi miniszter a következő leiratot intézte Udvarhelyvármegye közönségéhez:

— A társadalom áldozatkészsége immár lehetővé teszi, hogy a Surmay Sándor-alapból és a honvédelmi miniszter rendelkezésére álló egyéb pénzekből a segélyezést megkezdhesük.

Eunélfogva a m. kir. honvédség, a m. kir. népfelkelés, a m. kir. és a m. kir. horvát-szlavon csendőrség ama tisztjei, lelkészei és tisztviselői, valamint tiszt- és tisztviselőjelöltjei, akik a háboruban rokkantak lettek, vagy hadisérülteké váltak és segítségre szorulnak és a kérelmezés idejében tényleges katonai szolgálatban nem állnak, továbbá a háboruban hősi halált halt, sebesülés, vagy a harctéren szerzett betegségek (sérülések) vagy hadifáradalmak következtében elhalt m. kir. honvéd, m. kir. népfelkelő, m. kir. és m. kir. horvát-szlavon csendőrség tisztjei, lelkészek, tisztviselők, tiszt- és tisztviselőjelöltek segítségre rászorult özvegyei és árvái segélyezés iránti kérvényeiket hozzám benyújthatják.

A kérvények szerkesztésének egyszerűsítése és megkönnyítése céljából a mellékelt minta szerinti űrlapok lesznek a m. kir. honvédelmi parancsnokságoknál egyszerű szóbeli vagy levelező-lapon beküldött írásbeli kérelem alapján díjmentesen kiszolgáltattva.

A kérvényező az általa kitöltött és aláírt kérvényt lakhelyének községi előljáróságánál, (Budapestben a kerületi előljáróságánál) nyújtja be, mely a kérvényben foglalt adatokat a lehetőség szerint átvizsgálja, a 12. rovatot kitölti és azután a kérvényt *haladék nélkül* a kérvényező lakhelye szerint illetékes honvéd kiegészítő parancsnoksághoz juttatja.

Súlyt helyezek arra, hogy ezek a kérvények soron kívül kezeltesenek és továbbítsanak, miert is az esetleg szükségesek mutatózó fölvilágosításokat és megállapításokat stb. a lehető leggyorsabb és legcélszerűbb módon kell eszközözni.

Mindezek alapján a miniszter felhívja az alispánt, hogy a fennhatósága alá tartozó polgármesteri hivatal, illetve községi előljáróságokat nyomatékosan utasítsa, hogy a területükön tartózkodó segítségre szoruló *igényjogosultakat* segély

iránti kérvényeik benyújtására figyelmeztessék és a hozzájuk benyújtandó kérvényeket a fentiekhez képest *haladéktalanul* kezeljék le és *késedelem nélkül* továbbítsák, hogy a segélyok idejében folyósíthatók legyenek.

Megint rekvirálnak.

Mint hogy a gabonaátvevő bizottságok működéséhez fűzött remények egyáltalában nem teljesedtek be és az ez uton eddig átvett gabona és tengeri készletek mennyisége messze alatta maradt a jogos várakozásoknak, a minden valószínűség szerint számottevő elrejtett terménykészletek kipuhatólása és a közfogyasztás részére leendő biztosítása érdekében a közlelmezési miniszter felkérésére a pénzügyminiszter elrendelte a gabonaátvevő bizottságok előtt eltitkelt vagy elrejtett gabonamennyek és tengerikészleteknek a pénzügyorség által való felkutatását.

Az utasítás értelmében abban az esetben ha a fél a kutatás alkalmával az átvételi elismervényt, illetve a tengeri átvételére vonatkozó jegyzéket felmutatni nem képes, vagy nem akarja és a pénzügyorség hitelesen tudja, hogy az átvételi bizottság a készlet birtokosnál az átvételt már fogadtosította, úgy az illető összes készleteinek mennyiségét megállapítja és arról a készletek jogszervi birtoklásának az illetékes községek által leendő megállapíthatása céljából szabályszerű tényleirást vezet fel. Ily esetekben a tényleirás alapján az illetékes elsőfoku hatóság köteleességét kepezi, hogy a készletek eredete, illetve visszatartása jogszerviességének megállapítása iránt a legürgösebben intézkedjék.

VÁROS.

Gépészek benzinjé. Felhívja a hatóság azokat a gazdákat, illetve gépészeket, kiknek még cséplése van hátra és benzint van szükségük, hogy eziránt forduljanak az alispán urhoz a városi tanács által kiállított bizonyítvánnyal, mert a nélkül sem a már meglévő benzin beszerzési engedély nem fog meghosszabbíthatni, sem új engedély kiállíthatni.

A kisüstöst engedélyezték.

Arravaló tekintettel, miszerint az Udvarhelyvármegyei gyümölcsértékesítő és központi szeszfordó szövetkezet az általa Udvarhelyvármegye egész területére létesíteni szándékolta Központi szeszfordót a folyó 1917—1918 évi termelési időszakban üzembehelyezni nem szándékozik a azon anyagokat (szilvát, szőlőtörkölyt és borseprőt), a melyeknek feldolgozására a központi szeszfordó létesülni fog, részben technikai, részben gazdasági okokból át nem veheti, a m. kir. pénzügyigazgatóság az 1917. évi 158802 számú pénzügyminiszteri körrendelet és az abban nyert felbaltalmazás folytán tudomására hozza a vármegyei összes gyümölcsstermelőknek, hogy a saját termésű szilvát, illetve szilvacefrét, borseprőt és szőlőtörkölyt a kincstár tulajdonát képező, de az egyes községeknek ideiglenesen átengedett főzőkészülékeken a főzőkészülék napi termelőképessége szerinti átalányozás mellett szabályszerű bejelentés után kifőzhetik, de csak abban az esetben, ha ez iránti szabályszerűen helyezett kérelmekre a pénzügyigazgatóság a kifőzést esetről esetre engedélyezi. A nem saját termésű szőlőtörkölyt és borseprőnek kifőzése az érdekeltek kérelmére csak a m. kir. pénzügyminiszterium előzetes felhatalmazása mellett fog esetleg engedélyeztetni.

A pénzügyigazgatóság előzetes írásbeli engedély nélkül a jelzett avagy másoktól vásárolt anyagoknak páliukafőzés céljára leendő felhasználása tilos a ezen tilalom megszegése a törvény büntetőkövetkezményeit fogja maga után vonni.

Országos vásárok sorrendje.

Az országos állat- és kirakóvásárok Udvarhelyvármegye területén az 1918. évben a következő napokon lesznek megtartva:

Január 15-én Korond, 31-én Etéd.

Február 11-én Homoródszentmárton, 14-én Zetelaka, 21-én Székelykeresztur, 26-án Homoróddaróc.

Március 1-én Székelykeresztur bikavásár, 3-án Székelyudvarhely városban, 10-én Bögd, 16-án Parajd.

Április 1-én Etéd, 9-én Szentegyházassalu, 10-én Székelyudvarhely városban juhvásár, 18-án Erked községben juhvásár, 21-én Erkeken állatvásár, 25-én Oklánd, 28-án Székelykereszturon juhvásár.

Május 1-én Székelykereszturon, 10-én Korond, 13-án Homoródszentmárton, 14-én Etéd, 31-én Székelyudvarhely városban és Bögd községben.

Junius 5-én Farkaslaka, 25-én Kápolnásfalu.

Julius 1-én Korond, 4-én Székelykeresztur, 23-án Parajd.

Augusztus 16-án Farkaslaka, 22-én Korond, 29-én Homoródszentmárton.

Szeptember 5-én Székelykereszturon juhvásár, 8-án ugyanott állatvásár, 26-án Etéd, 28-án Székelyudvarhelyen juhvásár.

Október 1-én Székelyudvarhely városban és Bögd községben, 11-én Erkeken juhvásár, 12-én Parajd, 13-án Erkeken állatvásár, 29-én Homoróddaróc.

November 1-én Zetelaka, 9-én Farkaslaka, 26-án Szentegyházassalu.

December 11-én Bögd, 14-én Parajd, 18-án Székelyudvarhely városban.

HIREK.

Székelyudvarhely, jan. 6.

A társadalom áldozatkészsége. Az Udvarhelyi Híradó szerkesztősége újabban a következő adományokat vette és hálással nyugtázza:

82-ös rokkant katonák (Vas Székely) részére: Óczfalvi ifjúsági egyesület színielőadásának jövedelme 206 K, Fogadás 6 K, Kiss Dániel máv. főellenőr Budapest 10 K, Dr. Brósz Róbert ügyvéd Jaszapáti 10 K, Félégyházy Antal 25 K.

Vak katonák részére: B. u. é. k. megváltás címén: Szabó András kolleg. igazgató 4 K, Simó Mátyás 20 K, Gálffy István Fenyéd 3 K; Molnár Károly ny. főreálisk. tanár koszoru megváltása címén: a Ref. kollegium tanári kara 40 K.

Eljegyzés. Dr. Szabó Endre 82 es hadnagy eljegyezte Sterk Margit polg. leányiskolai tanítónőt Budapesten.

A 24-es honvédek története. A m. kir. brassói 24. honvéd gyalogezred pótzászlóalj parancsnoksága tervbe vette, hogy az ezrednek valamint az ezredhez tartozó népfőlkölk alakulatoknak (24. népf. gyal. ezr. I/24, II/24, III/24, IV/24, V/24 hadtápszázlójak) történetét megírattja. A munka teljessége érdekében a pótzászlóalj parancsnokrág azzal a kérelemmel fordul a 24 es honvédek, népfőlkölk hozzátartozóihoz, hogy a birtokukban levő naplókat, fényképfelvételeket, rajzokat, továbbá elesett vagy kitüntetett hősök képmásait rövid életrajzi adatokkal együtt bocsássák az ezred története szerkesztőségének használatára. Ilyen irányu küldemények a m. kir. 24. honvéd gyalogezred pótzászlóalj parancsnok-ságához Mezőtúrra küldendők.

A tizenhét évesek behívásával kapcsolatban Apponyi Albert gróf kultuszminiszter meg-egyezett a hadvezetőséggel, hogy owlített, alkalmasnak talált iskolai tanulók február 6-ika helyett 15-én vonuljanak be. Ez idő alatt tanfolyamokat rendeznek részükre, amelynek befejeztével osztályvizsgát tesznek. Ennek sikere esetén a legfelsőbb osztálybeliek érettségi vizsgálatot tehet-

nek. Az 1899-ben és előző években született bevonult tanulók április 1-étől 28-ig szabadságot tartsanak tanulmányaik folytatására.

Kitüntetés. A király Simó Zoltán hadnagynak az ellenség előtt tanusított vitéz magatartásáért a Signum laudis-t adományozta.

Arz vezérkari főnök köszönete. Az évforduló alkalmából Majthényi Miklós polgármester a város közönsége nevében táviratban üdvözölte Arz Arthur vezérkari főnököt. Székelyudvarhely város díszpolgárát. A vezérkari főnök a figyelmet a következő táviratban küldött szavakban köszönte meg: Szíves jó kívánságát, melyeket Ön Székelyudvarhely város közönsége nevében szíves volt hozzám juttatni, hálással köszönöm és szívből viszonzom. Báró Arz gy. tábornok.

A r. kath. főgimnáziumban a karácsonyi szünet főtanhatósági intézkedés folytán január 16-ig tart bezárólag.

Halálozás. Dóczy Lajos Udvarhelymegye főlevéltárnoka életének 46-ik, boldog házasságának 16-ik és hivataloskodásának 15-ik évében f. hó 2-án meghalt. A mezeiküls megrázkédtatása óta szervezetén napról-napra elbatalmasodott a betegség, de így meggyötörtön is hűséges szeretettel vitte hivatala és családja gondjait, míg lelke már az új év jöttén új életbe költözött, s fájdalmas vívódásai véget értek. Dóczy Lajos még az oltár betörés előtt éveken át számos esetben kereste fel lapunkat az archivum poros aktáiból kizsedett és Régi irások címen eleven tollal, vonzóan megírt régi udvarhelymegyei történetekkel. A nemes szívű derék ember halálát őszintén fájjaljuk és emlékhét megörizzük. Halálát neje Csizsár Francziska, gyermekei és számos rokon gyászolja. Udvarhelymegye tisztviselőkara a megboldogultól gyászjelentésben emlékezett meg.

Molnár Károly nyugalm. főreáliskolai tanár életének 69-ik, boldog házassága 42-ik évében f. hó 3-án elhunyt. A megboldogult 30 éven át volt tanára a székelyudvarhelyi, már szintén néhai főreáliskolának, melynek fejlődése érdekében még nyugalomba vonulása után is önzetlen lelkesedéssel, szívéhez nőtt szeretettel munkált. Kedves, ezüld lelkű, a régi jó időknek puritán embere volt, ki liberális gondolkozásával nemcsak volt tanítványai, de magának a nagy közönségnek is biztosította tiszteletét, elismerését. Halála széles körben kelt részvétet. Távozásával nejét Csákány Klárát, leányát Tompa Lászlónét, az olasz fronton küzdő tüzér fiát, Károlyt s számos rokonnal borított gyászba. Emléke legyen áldott.

Nagyszőlősi Koncz Henrik cs. és kir. ny. altábornagy, m. hó 29-én Budapesten elhunyt. Koncz Henrik a nagyszőlősi hadapródiskola elvégzése után, mint hadapród és zászlós Székelyudvarhelyen szolgált a 23. vadászszázalójával Arz Artur vezérkari főnökkel egy időben. Később Marosvásárhelyt, Csikszereháza, Kézdivásárhelyt és Brassóban teljesített szolgálatot, részint mint honvéd százados, részint mint őrnagy, zászlóaljparancsnok. Ezután Budapestre lett áthelyezve, hol az 1. s. honvéd gy. ezrednek sok évig parancsnoka volt József főherceg alá rendelve. Mint ilyen nyerte el a III. o. vaakorona-rendet és spanyol lovagrendet, a spanyol király budapesti látogatása alkalmával. Budapestről Székelyudvarhelyre lett áthelyezve, hol még azon évben vezérőrnagygyá lett kinevezve. Betegsége miatt ezután nyugalomba vonult, azonban a háború kitörésekor főlejárólta szolgálatát és 1915-ben beosztották Kolozsvárra, hol a honvéd körületi pa-

rancsuok helyettese volt 1916-ig. 1916-ban betegsége újra kényszerítette, hogy nyugalomba vonuljon. 1916. nyarán nyerte el az altábornagyi rangot és a Ferencz József-rend tiszti keresztjét a hadi ékítmenyvel. A derült kedélyű, talpig gavallér katona elhunyt széles körben keltett részvétet. Temetése Budapesten 31-én történt meg, s azon Saurmay Sándor honvédelmi miniszter is megjelent. Halálával nejét kopcsányi Burdacs Imrét, leányát Clariast berította gyászba. A megboldogultban nagyszőlősi Koncz Ármint testvérét gyászolja.

Még két hétig tart az iskolai szünet. A karácsonyi iskolai szünet, amely rendszerint december 23-án kezdődik és január 3-ával ér véget, az idén két héttel megnyúlik. A fennálló nehézségekre való tekintettel, — ami alatt bizonyára főként a szénhiányt kell érteni, a kultuszminiszter elrendelte, hogy az összes állami iskolák, tehát az elemi iskolák, polgári iskolák, gimnáziumok, reáliskolák, preparandiák, óvónőképző intézetek stb. növendékei számára még két hétig ne tartsanak előadásokat. Noha a nem állami iskolák nem tartoznak a kultuszminiszter igazgatása alá, a miniszterium ezekhez is ártirt, hogy a szünetet ők is hasonlóan hosszabbítsák meg.

Nyilvános nyugtázás. A következő sorok közlésére kértünk fel: Hálás köszönetet mondok Szőlősi Samu ezredgyáros urnak, ki a városi szegények részére b. u. é. k. megváltása címén 500 K-t adományozott. Dr. Majthényi polgármester.

Adományok katonák karácsonyára. A következő sorok közlésére kértünk fel: A helybeli Vöröskereszt utján a harcstéri katonák karácsonyára adakoztak a következők: Szőlősi Samu 100 K, Udvarhelyi Híradó szerkesztősége 78 K, Dr. Válcsik Ferencz, Klein Géza, Agrár takarékpénztár 50—50 K, Fernengel Gyula, Sterba Ödön 30—30 K, Hirsch Rudolf, Paczek Béla, Papp Z. Endre 20—20 K, Szeleni Antal, Kovács Dénes, Rösler és Gábor, Gáspár és Papp, Anonymus 10—10 K, Embery Árpád 1 K. Összesen 509 K.

Köszönet nyilvánítás. A következő sorok közlésére kértünk föl: Felejthetetlen jó uram, illetve gyermekeim, Tamás Péter tb. főszolgabíró elhunyt felett érzett és kifejezett részvétért a vármegye tisztviselőkarának, barátainak és ismerőseinknek köszönetet mondunk. Özv. Tamás Péterné, özv. Tamás Ignáczné.

Mindazoknak, kik hozzánk, kiket a sors kényerünk megkeresése végett messze földről ide hozott, olyan szeretettel és jó szívvvel voltak, s a kik gyászszertartáson jelen voltak, a kik engem segítettek s kik lelkemmel együtt éreztek s a mit soha el nem felejtetek — jószágukért ez-uton is köszönetet mondok. Özv. Dóczy Lajosné.

Hadikölcsönjegyzés vidéken. Az erdővidéki, nevezetesen az olaszteleki és erdőfülei székely gazdák, kisbirtokosok, hazafias goldolkozásuknak szép bizonyítékát adták: megértvén jegyzőjük felvilágosító, buzdító szavát, siettek megmutatni, hogy épp úgy mint fiaik első a fronton, ők is az első között veszik ki részüket a hadviselés eszközeinek előteremtésében. Ezen gondolattal áthatva jegyezték: Olaszteleki lakosok: Balázi Mózes 20000, Balázi József id. 85000, Kolombán Dániel 35000, Kolombán Mózes 30000, Kolombán András 10000, Kolombán Ignáczné 10000, Kolombán Zsigmond 10000, Márkó György 10000, Bardocz András 5000 K. Erdőfülei lakosok: Badó Sámuel 153000, Fosztó József 85000, Boga József 50000, Fosztó József 50000, Gáspár Sámuel 45000, Fosztó Sándor 5000 K. Ezekon kívül több kisebb összegű jegyzés történt úgy, hogy az alig 3000 lelket számláló körjegyzésben a 7. hadikölcsönre $\frac{1}{2}$ millió, az előző kibocsátásuakkal együtt $1\frac{1}{2}$ millió korona jegyzés történt, ami kizárólag a székely kisgazdák jegyzése, a birtokosok és más erkölcsi testületek jegyzésén kívül.

Elvetemült fiatal emberek. A mult vasárnapra virradólag a Korcsolya-egylet pavillonját, mely éjszakánként ellenőrzés nélkül állott, egy rossz lelkű, hitvány banda feltörte, s az épület összes ajtóit, ablakait, a terrász kerítését és padlóját a szó szoros értelmében összetörte. A megdöbbentő vandalizmussal véghezvitt szörnyű munkát a közelben levő gimnáziumi gépház gépésze, ki a korcsolyapálya ellenőrzésével is meg van bízva, reggel vette észre és nyomban jelentést tett az egylet elnökének. Az ennek folytatásaként megtartott rendőri vizsgálat megállapította, hogy az

Fizesse elő
a magyar értelmiség
napilapját

AZ UJSÁGOT

Megrendelési cím:
AZ UJSÁG kiadóhivatala
Budapest, VII., Rákóczi-út 54.

